

EGYHÁZI ÉLET.

I.

LEVÉL BUDAPESTRŐL.

BUDAPEST, 1887. ápril.

Tisztelt Szerkesztőség!

Budapesti unitárius egyházközségünkben f. é. mártius 6-án tartottuk meg az évi közgyűlést, mikor is a felolvasott gondnoki és lelkészi jelentések örömmel és lelkesültséggel fogadtattak. Mártius 29-én pedig abban a szerencsében részesültünk, hogy szeretett főpásztorunk, mélt. és főtisztelendő Ferencz József kir. tanácsos ur püspöki vizsgálatot tartván: egyházközségünk újabb haladása, erősbulése és fejlődése, az abban tapasztalt mintaszerű rend és buzgó működés felett teljes megelégedésének, őszinte örömének és elismerő méltánylásának meleg és lelkesítő szavakban adott kifejezést. E két nevezetes mozzanat kedvező alkalmul s indító okul szolgál arra, hogy egyházközségünknek az elmúlt két év folyamán kifejtett működéséről, erkölcsi és anyagi haladásáról és gyarapodásáról — az évi jelentések és a vizsgálati jegyzőkönyv alapján — az érdeklődők számára, lehetőleg rövid tudósítást irjak és közöljek. Teszem pedig ezt a következőkben:

Istentiszteleteink kitartó buzgalommal látogattanak. Kivált ünnepeken valóban szép számban szoktak jelen lenni. Így pl. a közelmúlt husvét ünnepén 70-en vettünk urvacsorát s ezeken kívül még mintegy 60—70 hallgató lehetett.

Két év alatt a n y a k ö n y v e z t e t e t t: keresztelés 27; esketés 39; halálozás 12. A keresztelesek nagy része vidéken s más lelkész által végeztetett, s elismeréssel emlitem, hogy a kereszteleseket a róm. kath. lelkészek is rendesen átírják. Az esketések közül egynehányat vidéken végeztem; így egyet Sopronban az e célra készséggel átengedett evang. nagy templomban mintegy 7—800 hallgató előtt; egyet Assa-Kürthön szintén az evang. templomban s egyet-egyét Zomborban és Kassán fényes családi körben. A helyi lakosok mindenütt szép elismeréssel irtak az első magyar unitárius esketési szertartásról.

Lelkészi látogatásokat tettem, az emlitett helyeken kivül, még Szabadkán, Szegeden, Szekiczón és Pozsonyban.

A lelkek száma két év alatt 146 tal gyarapodott. Az ala-

kuláskor 202 egyházttag volt bejegyezve, a múlt év végén 516. A két év alatt áttértek száma 125, visszatért 7.

Iskolaköteles volt 31 fi, 5 nő, kik mind iskolába jártak. **C o n f i r m á l t a t o t t** 4.

A lelkeszi jegyzőkönyv szerint a két év alatt beérkezett s elintéztetett 828 ügy. Ezekkel egybefüggőleg vagy azon kívül, de egyházi érdekekben, magánaplóm szerint irtam 1034 levelet. A n g o l és a m e r i k a i hitrokonainkkal az összeköttetés levelezés, évi tudósítások s egyesek látogatásai által fentartottat.

Az Unitárius Kis Könyvtárból két év alatt 10 füzet, eddigel 25 füzet jelent meg. Ez ügyben — tekintve, hogy a főczél, melyért e vállalatot indítottam volt, jó részben már eléretett — a továbbfolytatás, vagy abbahagyás iránt kérdést tettem közgyűlésünkhez, melyre az egyhangu válasz az lett, hogy e hiánytöplő füzetek továbbfolytatása elengedhetlenül szükséges és hasznos, ugy az egész vallásközönségünkre, mint különösebben budapesti egyházközönségünkre s ennek szétszórtan lakó tagjaira nézve. E célból a közgyűlés a szokott évi segélyt nemcsak hogy készséggel megszavazta, hanem egyesek, mint Hajós János és Gál Jenó afiai, egy-egy füzet kiadási költségeinek hordozására is önként ajánlkoztak. Vajha erdélyrészi hitrokonaink is nagyobb buzgalmat fejtenének ki, ha nem is a támogatásban, de legalább a terjesztésben!!

V a g y o n i á l l a p o t u n k is örvendetes gyarapodást mutat. A lelkeszi és templom alap összege a múlt év végén 21,737 frtot tett, s így a két évi gyarapodás 5529 frt volt. E gyarapodás főbb tényezői voltak: az Incze Mihály ur nagylelkü adománya (1000 frt); a gyűjtő-könyvecskék utján befolyt összeg és a hazai pénzintézetek szives kegyadományai. Több mint 300 hazai pénzintézethez, ugyanis templomépítésünk ügyében megleghangu kérvényt intéztünk, mely mintegy hetvennél szép visszhangra talált, közel 1000 frt segély folyván be ez uton, szebbnél szebb levelek kíséretében. Így járultak a szent célhoz: a pécsi takarékpénztár 100 frttal, a Kalotaszegi Tak. Részv. Társ. és a Tordai Kisegítő Társ. 50—50 frttal; a módosi, veszprémi, kőszegi, ungvári, komáromi első, kisczelli, n.-kún-karczagi, túrkevei, somogy kaposvári, szepesi, kézdi-vásárhelyi, s.-a.-ujhelyi és háromszéki takarékpénztárak 20—20 frttal; a törökbecsei, komáromvidéki, orsz. központi takaréks és a pesti magy. keresk. bank 25—25 frttal, s a többiek 15, 10 és 5 frtokkal. (A pesti első hazai tak. már régebb 200 frtot adott volt.) Mely szives adományokért az illető intézeteknek, — melyekhez egyenként köszönő levelet küldöttem — ugyszintén a kérvények benyújtóinak és pártolóinak itt is őszinte köszönetet nyilvánítani kedves kötelességemnek tartom. A gyűjtő könyvecskék utján a múlt két év alatt mintegy 1200 frt jött bé. Ez uton a szétküldött könyvecskék száma szerint még mintegy 12 ezer frt lenne bevárando s ép ezért bátor vagyok felkérni mindazokat, kik ily könyvecskéket kaptak, hogy a gyűjtögetést tovább folytatni, a befolyt összeget s végül — ha további ki látás nincs — a könyvecskéket is beküldeni, illetőleg elszámolni szí-

veskedjenek, annál is inkább, mert minden könyv után az illető gyűjtő nevére és terhére 100 frt tartozás lett főkönyvelve.

Az állandó kepe-alap 3183 frttal gyarapodott. Ez alap a múlt év végén 5665 frttal s a gróf Teleki Miklósné-féle lelkeszi alap 224 frttal záródott. A három alap összege 27,627 frt 63 kr volt. Összes vagyonunk (a 60—80 ezer frt értékű ingatlanon kívül) 31,665 frt 43 krt tett, mely összeg mialatt egyfelől öt évi működésünk buzgóságát szépen igazolja, másfelől csak indító és lelkesítő okul kell hogy szolgáljon nagy feladatunk érdekében a további kitaró buzgalkodásra.

Az évi egyh. adóajánlatok 1800 frton felül emelkedtek. A baj azonban az, hogy a hátralékok is ijesztő mérvben szaporodnak s 1000—1200 frt évi bevételnél többre — fájdalom — alig lehet számítanunk.

Évi kiadásunk 3000 és 3500 frt között váltakozik.

Az angol Unitárius Társulat nagylekü évi segélyét még eddig évenként pontosan megkaptuk. Az amerikai Unitár. Társulat évi segélye is csak az 188⁵/₆-ik egyh. évről maradt el; de reméljük, hogy ki lesz pótolva. Ha e segélyek, mint hiszszük, még néhány évig fentartatnak, egyházközségünk végleges megalapítása s fennállhatása — legalább a jelenlegi állapot szerint — örök időkre biztosítva lesz.

A templom telek s annak beépítése fontos ügyében a püspöki vizsg. közgyűlés nevezetes határozatokat hozott, melyeknek eredményéről egy későbbi alkalommal fogok tán írhatni.

A hódmező-vásárhelyi unitárius leányegyházközség állapota felől jónak látom a püspöki vizsgálószék jegyzőkönyvét — főbb pontjaiban — ide iktatni:

„E leány-egyházközségünkben a vallás-erkölcsi élet élénk virágzásban s folytonos fejlődésben van. Az előző két év alatt budapesti lelkész afia évenként kétszer járt ott, népes gyülekezet előtt istentiszteletet tartva, s a lelki és anyagi ügyeket rendezve. Az egyik ily alkalommal lett elhatározva a hívek nagy örömére az is, hogy — miután Nagy Bálint községi tanító ur a ref. egyh. főhatóság által eltiltatott attól, hogy az unitáriusoknak istentiszteletet tarthasson, sőt miután e miatt papi jellegétől is megfosztatott — állittassék fel egy unitár. segédlelkészi állomás, habár egyelőre csak ideiglenesen is. E cél kivitele érdekében Benczur István és neje a s.-lelkész számára egyelőre egy évre ingyen lakást és ellátást ajánlottak; ugyane célra bpesti ekklesiánk 200 frt évi segélyt szavazott meg s maga a l. egyházközség is 100 frtot. Így jött létre, a püspökség és az E. K. Tanács helybehagyásával, az óhajtott s.-lelkészi állomás, melybe Ajtai János theologus ifju mult évi okt. 3-án bpesti lelkész afia által ünnepélyesen beiktattatott. Azóta az ő buzgalkodása és tevékenysége folytán a vallásos élet még nagyobb lendületet vett; a hívek az istentiszteleteket nagy számban látogatják. Ugyanő végzi a val-

lások oktatást is, s a felnőtteknek egyh. énekeket is tanít, sőt dal-kört is szervezett.

A fennemlitett áldozatkészségen kívül említendő, hogy Schiller Imre társ-gondnok az egyh.-községnek egy hármioniumot, Derzsi Károly lelkész egy urvacsorai ezüst-kelyhet ajándékozott. E mellett egyesek a temetéseknel szükséges eszközöket önként felajánlották s az egyes épületek fentartásához és javításához anyaggal és munkával készségesen hozzájárultak.

A hivek száma a múlt év végén 277 volt, s így két év alatt 109-czel szaporodott.

Iskola-kötelesek száma 23, kikből a helyi viszonyok s nehézségek miatt csak 13 jár iskolába, mely körülmény szintén ösztönzésül szolgál ottani hiveink az iránti törekvésében, hogy egy községi elemi iskola állíttassék.

Vagyoniilag nehéz helyzetben vannak. Ingatlanaiknak (ima ház és melléképületei, temetőkert és az ott tett kisebb építkezések) értéke 5200 frt. Ingóságaik értéke 400 frt. A nehézség azonban az, hogy az imaházak telek vétele által 4000 frt. adósságot kellett csinálniuk, melynek kamatai az évi bevételeiket fölemésztik. E tekintetben ujabban az a könnyítés történt, hogy bpesti ekkleziánk, az E. K. Tanács ajánlatára, 2000 frtot $5\frac{1}{2}\%$ -ra kölcsönözvén, ezáltal az eddigi 8% -os kamatteher lejjebb szállott.

Egyházi adó-ajánlat a múlt évben csak 102 frt volt; ujabban már föllebb emelkedett. Egyéb jövedelmeik a ház- és haszonbérékből folynak be, de alig elegendők az évi terhek fedezésére. Gondnokaik, az egész kebli tanács s az egyes tagok is nagy buzgalmat fejtenek az egyh.-község haladása s fejlődése érdekében.

A s. lelkésznek a valóban otthonias lakás és ellátás s bpesti ekkleziánktól a 200 frt évi segély a jövő egyh. évre is megajánlva, illetőleg megszavazva van.

Tekintve nehéz helyzetüket, méltán megérdemlik, hogy az E. K. Tanács, illetőleg a főtanács már ez évben is valamelyik forrásból lehetőleg tetemes összeggel segítségükre siessen. Sőt czélszerű és óhajtható volna számukra egy általános gyűjtést is rendezni. Az a 4000 frt még nem oly nagy összeg, s ha valaki a ker. áldozatkészség szellemétől indítatva, kifizetné, s így az imaházat s mellékhelyiségeit megváltva, mintegy ajándékképen adná a l. egyházközségnek: bizonyára ércznel maradandóbb és örök emléket hagyna hátra maga után. Vajha szavam ne lenne csak elhangzó szó a pusztában!

Orosházi unitárius fiókegyházközség.

Orosházán két évvel ezelőtt csak 7 unitárius volt, kik a h.-m.-vásárhelyiekhez voltak sorolva. Az utóbbi két év alatt azonban, részint rokonsági összeköttetés, részint a H.-M.-Vásárhelyen tartott egyes istentiszteletekben való résztvevés és a füzetek olvasása folyó-

tán többen kezdettek áttérni s számuk a múlt év végével 50-re emelkedett.

Tanácsom s utasításom folytán ideiglenesen főkegyházközséggé alakulván, s az ez iránti folyamodásuk s alapszabályzatuk az E. K. Tanács által is megerősítettén, ennek értelmében múlt évi okt. 14-én végleg szervezkedtek. Gondnokuk: Salamon József, egy tekintélyes iparos, jegyzőjük: Gintner István, órás-iparos, pénztárnokuk Szabó Péter, s ezek mellett 4 egyháztag alkotják a kebli tanácsot. A megalakulás az illető polg. hatóságnak is bejelentetett. Évi bevételük egyh. adóban 27 frt volt.

Itt is és H.-M.-Vásárhelyt is, községi iskolák hiányában, az iskoláztatás nehézsége okoz legtöbb aggodalmat hiveinknek. Ezen lehetőleg segítendő, az orosházi kebli tanács azt határozta, hogy a szülők helyett a gyermekek tandijait is — melyek az unitáriusokra nézve kétszeresek — az egyh. közpénztárból fizeti, remélve, hogy a szülők e tényt méltányolva, lehetőleg nagyobb összegekkel fogják az egyházat támogatni.

Orosházán f. é. husvét másodnapján tartatott az első unitárius istentisztelet nagy közönség előtt a s.-lelkész által, ki a közeleső H.-M.-Vásárhelyről rándult át, s ki ezután még gyakrabban fog átmehetni.

Ennyit a Királyhágón inneni most már három unitárius gyülekezetről. Ezekből is látható, hogy a bpesti egyházközség megalapítása s az itteni lelkésztség felállítása s 5—6 éves fennállása, kivált erkölcsi tekintetben, nem volt hatástalan és eredménytelen. Látható az is, hogy ügyünk a lelkes támogatást úgy künn, mint benn méltán megérdemli.

DERZSI KÁROLY.

II.

A BÖLÖNI UNITÁRIUS EKKLÉZSIA 1886. ÉVI SZÁMADÁSA.

Alkalmam volt a bölöni ekklézsia 1886. évi számadásába tekinteni, s abból közlöm a következő részleteket:

Bevétel volt	11777 frt 31 kr.
Kiadás	9076 " 23 "
Pénztári készlet	2701 " 8 "

Pénzvagyon.

Kötelezvényekben elhelyezve . . .	23964 frt — kr.
Váltókban	24547 " — "
Takarékpénztári betétben	6574 " 34 "
Kamat és haszonbér hátralékokban	2677 " 26 "
Pénztári készletben	2701 " 8 "

Összes pénzvagyon: 60463 frt 68 kr.